

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 380

Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ja TE-palvelu-uudistuksen tilannekatsaus (kehittämiskokousasia)

TRE:6278/00.01.03/2022

Valmistelija / lisätiedot:
Teppo Rantanen

Valmistelijan yhteystiedot

Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050 346 9603, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ja TE-palvelut 2024 -uudistuksen tilannekatsaus merkitään tiedoksi.

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden työllisyysjohtaja Regina Saarelle. Hän oli asiantuntijana läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistui ennen päätöksentekoa.

Arttu Vuori poistui kokouksesta päätöksenteon jälkeen.

Perustelut

Maaliskuussa 2021 käynnistyneissä työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa tavoitellaan eri palveluiden parempaa yhteensovittamista ja tehokkaiden palveluiden järjestämistä. Kuntakokeiluja on päätetty jatkaa vuoden 2024 loppuun ja niiden kautta edetään valtiollisten työ- ja elinkeinopalvelujen siirtämiseen kuntien vastuulle. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskeva lakiesitys etenee eduskunnan käsittelyyn syyskuussa ja lainsäädäntö on määrä vahvistaa keväällä 2023. Uudistuksessa vastuu työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyisi pääosin kunnille ja kuntien rahoitusvastuu työttömyysturvasta kasvaisi. TE-palvelut tulevat osaksi kuntien elinvoimapalveluita. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka tukee työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Ministerityöryhmä teki 7.7.2022 linjauksia hallituksenesitykseen lausuntopalautteen pohjalta tehtävistä muutoksista. Esityksen suuret linjat pysyivät ennallaan. Järjestämisvastuualueilta edellytetään vähintään 20 000 henkilön työvoimapohjaa (pois lukien poikkeustilanteet) ja kuntien täytyy tarvittaessa luoda yhteinen työllisyysalue muiden kuntien kanssa, jotta kriteeri täyttyisi. Linjaukseen sisältyy ns. perälautasäännös. Yhteistoiminta-alueiden tulee olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita sekä yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulisi olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa.

Esitykseen lisättiin ministerityöryhmän linjauksesta uusi pykälä liittyen palveluiden tuottamiseen. Päätöksissä, jotka koskevat työvoimapalvelujen tuottamista kuntien yhteistoiminnassa, otettaisiin huomioon yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien olemassa oleva toiminta, työllisyysalueen väestörakenne, asiakkaiden palvelun tarve ja muut palvelujen antamista koskevat olosuhteet. Yhteistoiminnassa olevat kunnat voisivat sopia viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä kuntalain säännöksistä poiketen.

Ministerityöryhmä päätti muuttaa myös kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden rahoituksen jakoperusteita. Laajan työttömyyden painoarvoa nostettaisiin rahoitusmallissa 30 prosentista 50 prosenttiin ja työikäisen väestön painoarvoa alennettaisiin 70 prosentista 50 prosenttiin. Tämä muutos on Tampereen kaupungin esittämän lausunnon mukainen.

Muita lakiesitykseen tehtyjä muutoksia olivat mm. kuntien mahdollisuus saada jatkossakin palkkatukea työllistämiseen samoilla ehdoilla kuin muiden työnantajien, sekä kunnille tuleva käyttövelvoite valtion asiakastietojärjestelmään. Kuntien palkkatuella on merkittävä vaikutus kuntien saamaan palvelurahoitukseen.

Pirkanmaalla uudistusta valmistellaan laaja-alaisessa yhteistyössä. Asiaa on käsitelty Pirkanmaan johtajakokouksissa ja kesäkuussa pormestari Anna-Kaisa Ikonen koolle kutsumassa kuntien poliittisen ja virkamiesjohdon keskustelutilaisuudessa. Tampere on pormestarin päätöksillä asettanut kuntien yhteisen kokonaisvalmistelun tueksi TE-palvelut 2024 -uudistuksen valmistelun ohjausryhmän, jossa on kuntien nimeämien edustajien lisäksi TE-hallinnon organisaatioiden johtavia virkamiehiä, sekä laajasti yhteistyötahoja sisältävän strategisen kumppanuusryhmän. Strategisen kumppanuusryhmän tehtävänä on tukea TE-palvelu-uudistukseen liittyvää palvelujen tuottamisen ja organisoinnin kokonaisvalmistelua Pirkanmaalla. Palvelujen organisoinnilla on merkittävää vaikutusta niin elinkeinoelämän, työnantajien kuin työnhakijoiden palveluihin. Syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana Pirkanmaalla laaditaan kuntien ja muiden toimijoiden yhteistyönä TE-palvelu-uudistukseen liittyvä palvelustrategia. Strategiatyöhön on haettu AKKE-hankerahoitusta Pirkanmaan liitolta ja myös muiden Pirkanmaan kuntien on tarkoitus osallistua kustannuksiin. Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueen työllisyys- ja kasvupalvelut -ryhmän tilaama

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

selvitys Tampereen järjestämisvastuualueisiin liittyvistä vaihtoehtoista Pirkanmaan alueella valmistui keväällä 2022.

Uudistuksen toimeenpanon valmisteluaiakataulu on tiukka. Kuntien on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalvelujen järjestämistä koskevat päätökset tai yhteistoimintasopimukset lokakuun 2023 loppuun mennessä.

Työmarkkinatilanne

Tampereen työttömyysaste oli elokuun lopussa 9,9 prosenttia, missä on laskua vuoden takaisesta 2,4 prosenttiyksikköä. Koko maan työttömyysaste oli elokuun lopussa 9,1 prosenttia. Vertailussa kuuden suurimman kaupungin kesken vain Espoon työttömyysaste, 8,5 prosenttia, oli Tamperetta alempi. Pirkanmaan työttömyysaste aleni vuositasolla Uudenmaan jälkeen maan toiseksi eniten.

Tampereella työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt vuoden takaiseen ajankohtaan verrattuna 2 719 työnhakijalla.

Pitkäaikaistyöttömien määrä Tampereella oli 4 022, jossa vähenemää vuoden takaiseen on 1 187. Nuorten työttömyys on laskenut. Alle 25-vuotiaita nuoria työttömiä oli elokuussa 1 508, vähenemää vuoden takaiseen vastaavaan ajankohtaan oli 492 henkilöä. Ulkomaalaisia työttömiä oli 1 324 (vuoden takaiseen verrattuna +46).

Tampereella uusia avoimia työpaikkoja oli elokuussa 8 477 (vuoden takaiseen verrattuna +132). Rekrytointivaikeuksia on Pirkanmaalla lähes kaikilla toimialoilla. Kaupungin maksuosuus vuoden 2021 työmarkkinatuesta oli 30,9 milj. euroa. Vuoden 2022 toteuma-arvio on 26,7 milj. euroa. Alenemaan vaikuttaa merkittävästi työnhakija-asiakkaiden työllistyminen ja ohjautuminen työllistymistä edistäviin yksilöllisiin palveluihin.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa on 31.8.2022 tamperelaisia asiakkaita 17 396. Kokeilun alkaessa maaliskuussa 2021 työnhakijoita kokeiluun siirtyi 18 249. Näistä työttömiä ja lomautettuja oli 31.3.2021 11 983. Elokuussa 2022 vastaava luku oli 9 191. Kokeilun asiakasmäärään ovat vaikuttaneet lisäävästi erilaiset lakimuutokset, joissa on määritely uudelleen kuntakokeilun ja TE-toimiston välistä työnjakoa, sekä työssä olevien työnhakijoiden määrän lisääntyminen kokeilussa. (Työssä oleva työnhakija voi olla henkilö, joka pitää työnhakunsa voimassa, vaikka ottaisi vastaan kokoaikatyön tai henkilö, joka on osa-aikatyössä. Osa-aikatyössä olevan on pidettävä työnhakunsa voimassa saadakseen soviteltua työttömyyspäivärahaa.) Työllisyyskokeilun alusta alkaen kokeilun asiakasmäärä on pysynyt lähes samana, kun taas TE-toimiston asiakasmäärä on lähes puolittunut. Kokeilu vastaa nyt n. 75 prosentista koko kaupungin työttömistä.

Kuntakokeilun lähtökohtia haastaa toukokuun 2022 alussa voimaan tullut uusi työvoimapalvelumalli (ns. pohjoismainen työvoimapalvelumalli), joka

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

perustuu asiakaspalveluprosessin laintasoiseen yksityiskohtaiseen säätelyyn. Lainsäädäntöuudistus on lisännyt merkittävästi asiakaspalveluhenkilöstön työkuormaa. Valtion työvoimapalvelumalliin osoittamat henkilöresurssit eivät vastaa hallinnollisesti raskaan prosessin vaatimaa henkilöstötarvetta. Selvitäkseen lakisääteisistä tehtävistä kokeilukunnat joutuvat resursoimaan asiakaspalvelua kuntahenkilöstöllä. Kyseessä ei kuitenkaan ole kunnille määritelty valtionosuustehtävä, ja kustannukset tulisi kattaa valtion varoin.

Uusi työvoimapalvelumalli ohjaa ajankäyttöä ja henkilöstön huomiota hallinnollistyyppiseen työhön pois perustehtävistä eli työnvälityksestä ja yksilöllisen asiakastarpeen mukaisesti räätälöidystä työllistymisen ja osaamisen kehittämisen tuesta. Ulottamalla pohjoismainen työvoimapalvelumalli koskemaan myös kuntakokeiluja on vesitetty kokeilujen perimmäistä tarkoitusta ja rajattu merkittävästi kuntien liikkumavaraa työvoimapalvelujen organisoinnissa. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin periaatteellisena vahvuutena on työnhakijoiden ohjaaminen aktiiviseen työnhakuun koko työttömyyden keston ajan.

Elokuun lopulla 2022 koulutuksessa oli kuntakokeilussa 2 094 työnhakijaa (-250 verrattuna vuotta aiempaan.) Työllistymistä edistävissä palveluissa oli elokuun lopussa 2 399 asiakasta eli 673 asiakasta enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Aktivointiasteeseen vaikuttaa sekä työttömien määrä että palveluissa olevien määrä. Koska kyseiset tekijät ovat molemmat kehittyneet kokeilussa myönteisesti, on aktivointiaste Tampereen kokeilussa noussut elokuun 2021 32,5 prosentista 39,0 prosenttiin vuonna 2022. Yksittäisissä palveluissa eniten asiakkaita oli kuntouttavassa työtoiminnassa (2 175), omaehtoisessa opiskelussa (1 407), työllistettynä (1 238) ja palkkatuella (1 080).

Työllistyessään kokeilun asiakas voi joko päättää työnhakunsa tai jättää sen voimaan. Työllistymisen vuoksi työnhakunsa on päättänyt kokeilun aikana Tampereella 5 791 asiakasta. Noin 7 300 asiakasta on päättänyt työnhakunsa niin, että he eivät ole ilmoittaneet haun päättämisen syytä. Vaikka tarkkaa lukumäärää on mahdoton sanoa, niin voidaan olettaa, että varsin moni näistä asiakkaista on työllistynyt. Kokeilun alkaessa kaikki työssä olevat asiakkaat jäivät TE-toimiston asiakkaiksi. Elokuun lopulla kokeilun asiakkaana oli jo Tampereella 1 742 työssä olevaa asiakasta, joiden työnhaku oli voimassa. Toukokuun alussa käyttöön tuli uusi työllisyysstatus, osa-aikatyössä, ja osa asiakkaista, jotka aikaisemmin olivat statuksella työssä yleisillä työmarkkinoilla, on nyt siirretty kyseiselle uudelle statukselle. Yleisille työmarkkinoille työllistymisen lisäksi lähes tuhat kokeilun tamperelaista asiakasta on ollut sijoitettuna työllisyystoimin (esim. palkkatuki tai starttiraha).

Elokuun loppuun mennessä vuoden 2022 aikana 500 asiakasta oli päättänyt työnhakunsa koulutuksen aloittamisen vuoksi.

Asiakkaiden ohjaus työhön ja työllistymistä edistäviin palveluihin on työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa jatkuvaa. Kokeilukulttuurista

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

johtuen asiakaspalveluun kehitetään jatkuvasti uusia ja vaikuttavampia palveluja yhdessä kumppaneiden, yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa.

Hyvinvointialueiden käynnistymisellä 2023 alussa on merkittävä vaikutus työllisyys- ja kasvupalveluihin ja työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun. Työllisyys- ja kasvupalvelut toimii palvelujen ja tehtävien luovuttajana hyvinvointialueelle. Kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueen järjestettäväksi. Toisaalta palveluryhmään on siirtymässä kotoutumiseen liittyviä tehtäviä ja palveluja sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualueelta. Hyvinvointialueen ja kokeilualueen yhdyspinta sisältää rakenteiden johtamisen ja kehittämisen lisäksi asiakaspalveluun liittyviä merkittäviä lainsäädäntöön pohjautuvia muutoksia eri toimijoiden roolituksessa. Yhdyspinta sisältää mm. yhteisesti laadittavia asiakkaiden lakisääteisiä työllistymissuunnitelmia (aktivointisuunnitelmat, monialaisten palvelujen suunnitelmat ja kotouttamissuunnitelmat). Hyvinvointialueen yhdyspintojen toimivuus on ensiarvoisen tärkeää työllisyysasteen kehityksen, asiakkaiden sujuvien palvelupolkujen, kaupungin työttömyysturvamenojen, kunnallisen TE-palvelu-uudistuksen vaikuttavuuden ja kustannusten sekä kolmannen ja yksityisen sektorin palvelutuotannon kannalta.

Tiedoksi

Teppo Rantanen, Regina Saari, Tuula Mikkonen

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 4.10.2022 www.tampere.fi

Päätös on annettu tiedoksi sähköisesti 29.9.2022.

Tampere
29.09.2022

Elina Nikkilä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§380

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)